

Jak se daří českým a moravským hruškám po sto letech?

Tak tohle je Pstružka. Plody jsem vytáhl ze silniční škarpy a umyl od bláta. Je to poslední strom, který tady zůstal. Před deseti lety jsem věděl ještě o pěti dalších. Po některých ale nezbyly ani pařezy.

Je tomu zhruba sto let, co dva moudří pánové sepsali a vydali dnes již klasické knihy. Více si pospíšil pan František Suchý. Knihu nazval Moravské ovoce a hrušně jsou zde popsány spolu s jabloněmi třešněmi a dalšími druhy ovoce. Místem vydání bylo Brno a psal se rok 1907. Holt Morava byla vždycky ve všem napřed...V roce 1919 vydává Jan Říha České ovoce 1. Díl, a to v Praze. Tento první díl je věnován pouze hrušním.

V obou knihách je popsáno celkem 73 odrůd hrušní, které byly tehdy důležité nebo byly považovány za nadějně pro blízkou budoucnost. Česká krajina vypadala jinak. Co se týče ovocných stromů, tak to byly vysoké stromy. Bujný růst byl považován za přednost a pěstování zákrsků bylo v plenkách. Ovocné stromy lemovaly mnoho cest a v úrodných krajích pokrývaly i značné rozlohy záhumenek, polních sadů, lučních sadů...Zhusta to byly jediné stromy, které v zemědělské krajině nížin zůstaly. Přesto, že jich bylo o dost více než dnes, marně byste pod nimi hledali hromady hniјících plodů ve vysokých kopřivách. Vše bylo pečlivě sklizeno a zužitkováno.

20. století, které tehdy sotva začínalo, zmizelo v propadlišti dějin. Ledacos je jinak. Ovocné vysokokmeny mizí rok co rok z krajiny Čech, Moravy a Slezka po stovkách. Nové sází málokdo. Ovoce skoro nikdo nesklízí a odrůdy, kdo vlastně zná jejich názvy. Kdo ještě dnes pozná Pstružku, kolik lidí ví jak chutná Koporečka...Tak nás napadlo zkusit se zeptat: „Jak se daří českým a moravským hruškám u vás?“ Zajímají nás především odrůdy popsané ve výše uvedených knihách. Oba autoři byli v oboru velmi zkušení – opravdové autority. Do svých knih zařadili to, co opravdu v oboru považovali za zásadní a dobré. Žádné kuriozity nebo okrajové zajímavosti. A co z toho zbylo po sto letech?

V rámci programu Českého svazu ochránců přírody rozjždíme dotazníkovou akci. U každé odrůdy z oněch 73 nás zajímají v podstatě 3 otázky:

1. Zda jste o dané odrůdě někdy slyšeli, viděli jste ji, ochutnali nebo dokonce ji pěstovali.

2. Jestli víte o žijících stromech a jste ochotni sdělit, kde bychom je našli.

3. Jestli znáte nějakou školku, kde některou z odrůd tohoto seznamu dosud množí. Pokud ano určitě nás zajímá i kontakt na ni.

Zajímají nás údaje o každé z těchto odrůd – byť jen jediné. Můžete vyplnit i tabulkový dotazník, který zároveň slouží jako seznam všech 73 odrůd. Možná někdo z vás zná i pamětníka – sadaře nebo školkaře na výminku. Zkuste ho vyzpovídat a jeho odpovědi zaznamenat do přiložené tabulky. Do příslušné buňky napište číslo 0-4 podle toho co nejlépe vyjadřuje vaše zkušenosti s danou odrůdou. Navržené odpovědi jsou modře vepsány v záhlaví tabulky.

Chcete-li dostat na konci roku kompletní výsledky průzkumu, napište na konec dotazníku kontakt na Vás – e-mail, poštovní adresu nebo i telefon.

Výsledky dotazníkové akce chceme použít pro sestavení záchranného sortimentu hrušní v rámci programu ČSOP: Záchrana krajových odrůd. Měla by to být jakási obdoba červených seznamů flóry a fauny. Záchranný sortiment by měl hodnotit, která odrůda je více a která méně ohrožena, která vyžaduje více úsilí na její záchranu a která se zachrání docela snadno sama.

Pomůžete zjistit nám jak se daří českým a moravským hruškám po 100 letech? Jestli ano pošlete nám vyplněný dotazník – třeba s jedinou odrůdou - na e-mail:

ec.meluzina@volny.cz nebo poštou na adresu EC Meluzína RCAB, Brigádnická 710/2, Ostrov 363 01.

Můžete nás také kontaktovat na telefonním čísle 777086620.

Díky za pomoc.

Odborný garant programu: Záchrana krajových odrůd – Martin Lípa.

Abecední seznam odrůd hrušní, které hledáme

Současný název	Říha č.	Synonymum dle Říhy	Suchý č.	Synonymum dle Suchého
Amanliská	17	Máslovka Amanliská	51	
Ananaska coutrayská	11			
Ananaska česká	10			
Angoulemská	47			
Avranšská	24		53	Hruška Avranžská
Baquetova (Žbernice)	20	Baquetova máslovka		
Bergamotka anglická	30	Anglická bergamotka	62	Děkanka červenošedá
Bezjaderka Řihova	38			
Blumenbachova	51	Blumenbachova máslovka	65	Máslovka Blumenbachova
Boscova	31	Boscova lahvice	60	Boskova láhvice
Canalova (Křesetická)	55	Canalova máslovka		
Clappova	6	Máslovka Klappova	44	Hruška Klapova americká
Červencová	3	Červencová hruška		
Děkanka červencová	1			
Děkanka Robertova	39			
Děkanka šedá - není			59	
Děkanka zimní	63		74	
Dielova	50	Dielova máslovka	68	Máslovka Dielova (Poděbradská)
Drouardova	60			
Dvorní	41	Dvorní máslovka		
Esperenova bergamotka	64			
Esperenova máslovka	22			
Ezéeská	21			
Fulvie	58			
Gellertova máslovka - není			56	
Ghelinova	42	Ghelinova máslovka		
Giffardova	4	Giffardova máslovka		
Guyotova	13	Máslovka Guyotova		
Hájenka	27		54	Máslovka lesní
Hardepontova	57	Hardepontova máslovka	70	Máslovka Hardepontova
Hardyho	26	Hardyho máslovka		
Charneuská	29			
Kolmarská zlatá	54	Kolmarská zlatá	73	
Kolomaova máslovka - není	28	Kolomaova máslovka	55	Máslovka Kolomaova
Kongresovka	15			
Koporečka	43		66	Máslovka koprčská (Lieglöva)
Kozačka štutgartská	8		46	
Krassanská - není	62			
Křivice	44		63	Máslovka Křivice
Lebrunova	23	Le Brunova		
Lectierova	49			
Lucasova	40	Lucasova máslovka		
Madame Verté	61			
Magdalenka	2		42	Zelinka
Marie Louisa	34	Marie Louise		
Marillattova	16			

Současný název	Říha č.	Synonymum dle Říhy	Suchý č.	Synonymum dle Suchého
Mas	53	Prezident Mas		
Máslovka římská - není			50	Máslovka římská
Mechelenská	59			
Merodova	19	Merodova máslovka	52	Máslovka Merodova
Monchallardova	9			
Muškatelka turecká - Zbuzanka	5		47	Muškatelka letní
Napoleonova	35	Napoleonova máslovka	64	Máslovka Napoleonova
Nelisova zimní			72	Hruška Neliska zimní
Olivier de Serres	65			
Pařížanka	56	Comtesse de Paris		
Pastornice	48		71	Hruška Pastornice
Pitmastonská	32			
Poiteau	36	Poiteauova	61	Hruška nová Poiteauová
Předobrá	33	Předobrá máslovka	57	Máslovka předobrá
Pstružka	52		67	
Salisburyova	18			
Sixova	37	Sixova máslovka		
Solanka	7			
Solnohradka (Salcburka)	není	není	43	Hruška solnohradská
Sterkmanova	45	Sterkmansova máslovka		
Šedá podzimní			58	Máslovka šedá podzimní
Šídlenka - není	není	není	45	Šídlenka
Špinka	12		48	Hruška šedá letní
Viennská	25			
Virgule			69	
Williamsova	14	Čáslavka Williamsova	49	Williamova čáslavka
Zefirinka	46	Zephirinka		

Tento seznam seřazený dle ranosti odrůd spolu s tabulkou pro vyplnění odpovědí je v příloženém tabulkovém souboru.